

Bosanski

Dobrovoljno potpomognuto umiranje

Ako vam je potreban prevodilac, zamolite ljekara da vam ga pozove. Besplatno je.

Ako vam je potrebna pomoć da pročitate ove informacije, nazovite:

- Besplatan telefonski broj službe Multicultural Connect Line: 1300 079 020
- Prevodilačku službu - Interpreter Service (ako ne govorite engleski): 13 QGOV (13 74 68) i recite da vam treba prevodilac
- Službu za prevođenje i tumačenje - Translating and Interpreting Service: 13 14 50

Teže razumljive riječi

U ovoj brošuri možete da naiđete na neke teže razumljive riječi.

Kada se jedna od tih riječi prvi put pojavi u tekstu, napisana je:

- **plavom** bojom
- dato je objašnjenje šta ona znači.

O ovoj brošuri

Ovu brošuru je izdala Zdravstvena služba Kvinslend - Queensland Health.

U ovoj brošuri se radi o **dobrovoljnom potpomognutom umiranju**.

Dobrovoljno potpomognuto umiranje znači da neke osobe mogu da zatraže pomoć da bi okončale svoj život. Samo one osobe koje su jako bolesne i koje će umrijeti u roku od manje od 12 mjeseci mogu da traže pomoć da bi okončale svoj život.

Iz ove brošure ćete saznati šta je dobrovoljno potpomognuto umiranje.

Ova brošura je namijenjena osobama koje žele da saznaju nešto više o dobrovoljnom potpomognutom umiranju.

Možete zamoliti nekoga da vam pomogne da:

- pročitate ovu brošuru
- razumijete o čemu se radi u brošuri
- nađete dodatne informacije

Brošura može da uznemiri neke osobe koje imaju drugačija vjerovanja/ubjeđenja o smrti i umiranju.

Šta da radite da biste pristupili dobrovoljnom potpomognutom umiranju

Pristup znači prikupljanje informacija o umiranju u skladu sa propisima o dobrovoljnom potpomognutom umiranju

Vi možete da odlučite da pokrenete proces dobrovoljnog potpomognutog umiranja

Vi sami morate da zatražite pokretanje procesa dobrovoljnog potpomognutog umiranja.

Niko drugi to ne može da učini u vaše ime.

Niko nema pravo da od vas traži da pokrenete proces dobrovoljnog potpomognutog umiranja.

Proces dobrovoljnog potpomognutog umiranja možete da prekinete u bilo kojoj fazi.

Vaš ljekar i dobrovoljno potpomognuto umiranje

Vaš ljekar ne mora da učestvuje u dobrovoljnom potpomognutom umiranju

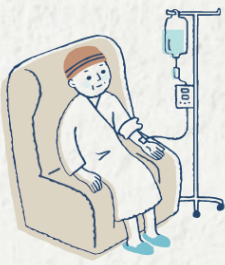
Ako se vaš ljekar ne bavi dobrovoljnim potpomognutim umiranjem, možete da nazovete službu za pomoć - **Queensland Voluntary Assisted Dying Support Service (QVAD-Support)**.

Služba Queensland Voluntary Assisted Dying Support Service (QVAD-Support) može da vam pomogne da pronađete ljekara koji učestvuje u dobrovoljnom potpomognutom umiranju

Službu QVAD Support možete da kontaktirate od ponedjeljka do petka, od 8.30 do 16.00 časova

Elektronska pošta: QVADSupport@health.qld.gov.au

Telefon: 1800 431 371

Ko ima pravo na pristup dobrovoljnom potpomognutom umiranju

Dobrovoljnom potpomognutom umiranju možete da pristupite samo ako:

- ✓ imate bolest koja će izazvati smrt za manje od 12 mjeseci
- ✓ imate bolest koja vam stvara velike fizičke bolove i duševnu patnju koju ne možete da izdržite
- ✓ imate neizlječivu bolest koja nikada neće prestati da izaziva bolove kod vas
- ✓ ste u stanju da donosite sopstvene odluke
- ✓ želite da pristupite dobrovoljnom potpomognutom umiranju.
- ✓ ste stariji od 18 godina
- ✓ živite u Kvinslendu i imate pravo stalnog boravka

Na pristup dobrovoljnom potpomognutom umiranju nemate pravo ako:

- ✗ imate mentalnu bolest, ali ne i bolest od koje ćete umrijeti u narednih 12 mjeseci
- ✗ imate invaliditet, ali ne i bolest od koje ćete umrijeti u narednih 12 mjeseci
- ✗ niste u stanju da donosite sopstvene odluke
- ✗ niste bolesni.

Šta treba da preduzmete da biste imali pristup dobrovoljnom potpomognutom umiranju

Za pristup dobrovoljnom potpomognutom umiranju, moraćete da ga zatražite tri puta i posjetite dva ljekara.

Prvi zahtjev

U prvom zahtjevu tražite od ljekara da pokrene proces dobrovoljnog potpomognutog umiranja.

Prva procjena

Prilikom prve procjene:

- Ljekar vam objašnjava da li imate ili nemate pravo na dobrovoljno potpomognuto umiranje.
- Ljekar vam daje informacije na osnovu kojih možete donijeti odluku o tome da li želite da pristupite dobrovoljnom potpomognutom umiranju.

Konsultativna procjena

Konsultativna procjena znači:

- Ljekar vam kaže da treba da odete kod još jednog ljekara.
- Taj drugi ljekar utvrđuje da li se slaže sa tim da ispunjavate uslove za dobrovoljno potpomognuto umiranje.

Drugi zahtjev

Drugi zahtjev je kada:

- Napismeno tražite dobrovoljno potpomognuto umiranje.
- Ljekar vam daje obrazac za podnošenje tog zahtjeva.
- Obrazac potpisujete u prisustvu dvije osobe.
- Ako niste u stanju da potpišete obrazac, treba da zamolite neku drugu osobu da ga potpiše u vaše ime.

Konačni zahtjev

Konačni zahtjev podnosite kada:

- Treći put tražite od ljekara da vam omogući dobrovoljno potpomognuto umiranje.
- Između vašeg prvog i konačnog zahtjeva mora da prođe najmanje devet dana. To se radi zato da vam se da vremena da razmislite da li zaista želite dobrovoljno potpomognuto umiranje.
- Odluku o dobrovoljnom potpomognutom umiranju možete priopćiti ljekaru riječima, pismenim putem ili gestovima ili na drugi način.

Konačna revizija

Konačna revizija se vrši kada:

- vam ljekar priopćava da li još uvijek ispunjavate uslove za dobrovoljno potpomognuto umiranje. ljekar provjerava da li je proces sproveden u skladu sa zakonom.

Odluka o uzimanju ili davanju supstance

Odluka o uzimanju/davanju supstance je kada:

- Birate kako želite da se unese **supstanca za dobrovoljno potpomognuto umiranje**.
Supstanca za dobrovoljno potpomognuto umiranje je lijek koji izaziva smrt.
- Postoje dvije mogućnosti:
  - možete sami da uzmete supstancu za dobrovoljno potpomognuto umiranje
  - možete zamoliti ljekara da vam on da supstancu za dobrovoljno potpomognuto umiranje.
- Vaš ljekar će porazgovarati sa vama o tome koja je bolja opcija za vas.

Postavljanje osobe za kontakt

Ako ste donijeli odluku o uzimanju supstance, morate da izaberete **osobu za kontakt**.

Osoba za kontakt je osoba koja će vam pomagati u posljednjoj fazi dobrovoljnog potpomognutog umiranja. Ta osoba mora da bude starija od 18 godina.

Postavljanje osobe za kontakt je kada:

- Birate osobu za kontakt. To može da bude vaš partner, član porodice, prijatelj, njegovatelj, zdravstveni radnik ili osoba u koju imate povjerenje.
- Osoba za kontakt obavještava ljekara da je nastupila smrt.
- Ako nakon vaše smrti ostane supstance za dobrovoljno potpomognuto umiranje, osoba za kontakt je vraća u apoteku.

Okončavanje života

Ako odlučite da ćete sami uzeti supstancu za dobrovoljno potpomognuto umiranje: Apotekar iz službe Queensland Voluntary Assisted Dying Pharmacy Service (QVAD-Pharmacy) će vam izdati supstancu za dobrovoljno potpomognuto umiranje da biste okončali svoj život.

Ako odlučite da vam supstancu za dobrovoljno potpomognuto umiranje da ljekar ili medicinska sestra, vaš ljekar ili medicinska sestra će vam dati supstancu za dobrovoljno potpomognuto umiranje, dok će je druga osoba posmatrati pri tome.

Nakon smrti

Izbacivanje preostale supstance za dobrovoljno potpomognuto umiranje

Izbacivanje preostale supstance za dobrovoljno potpomognuto umiranje znači:

- Ako ste izabrali da sami uzmete supstancu za dobrovoljno potpomognuto umiranje, vaša osoba za kontakt će preostalu supstancu vratiti u apoteku. Toj osobi će biti objašnjeno kako to da uradi.

- Ako ste izabrali da vam ljekar ili medicinska sestra da supstancu za dobrovoljno potpomognuto umiranje: Ljekar ili medicinska sestra će izbaciti preostalu supstancu.

Obavještenje o nastupu smrti

Vaš ljekar će obavijestiti Odbor za nadzor dobrovoljnog potpomognutog umiranja - Voluntary Assisted Dying Review Board - da ste preminuli.

Izvod iz matične knjige umrlih/Smrtovnica

Izvod ili smrtovnica je dokument na papiru koji navodi kako je smrt nastupila.

U izvodu ili smrtovnici će kao uzrok smrti biti navedena bolest koju ste imali (na primjer, rak).

Razgovor o dobrovoljnom potpomognutom umiranju

Razgovor o dobrovoljnom potpomognutom umiranju može da bude težak i tužan.

Ljudi žele da što bolje iskoriste vrijeme koje im je preostalo.

Odluke koje ljudi donose su vrlo lične i važne za njih.

Razgovor o vašim željama pomaže vašoj porodici i njegovateljima da vas razumiju.

Kada želite da povedete razgovor o dobrovoljnom potpomognutom umiranju, najteža stvar je znati gdje da počnete.

Slijedi nekoliko prijedloga:

- “Ovo je teška tema, ali meni mnogo znači.”
- “Već smo razgovarali o tome šta će biti kada umrem. Da li možemo malo više da popričamo o dobrovoljnom potpomognutom umiranju?”
- “Razgovarao/la sam sa mojim ljekarom. Rekao mi je da razmislim o tome šta želim da uradim.”

Podrška za članove porodice i negovatelje

Nakon vaše smrti, članovi vaše porodice i vaši negovatelji mogu biti tužni i uznemireni.

Postoji više načina na koje mogu da dobiju podršku.

Vaš ljekar može da pomogne članovima vaše porodice i vašim negovateljima da pronađu odgovarajuću podršku.

Za više pomoći, mogu da nazovu QVAD-Support:

Elektronska pošta: QVADSupport@health.qld.gov.au

Telefon: 1800 431 371

Šta je Odbor za nadzor dobrovoljnog potpomognutog umiranja - Voluntary Assisted Dying Review Board?

Posao odbora je da se uvjeri da svako postupa u skladu sa zakonom tokom procesa dobrovoljnog potpomognutog umiranja.

Šta radi služba QVAD-Support?

Posao te službe je da:

- pruža informacije i podršku osobama koje razmatraju dobrovoljno potpomognuto umiranje
- pruži pomoć osobama koje žele dobrovoljno potpomognuto umiranje
- poveže te osobe sa zdravstvenim radnicima i službama koje se bave dobrovoljnim potpomognutim umiranjem
- pomogne zdravstvenim radnicima da sprovedu dobrovoljno potpomognuto umiranje.

Šta je QVAD-Pharmacy?

Posao ove apoteke je da se uvjeri da se supstanca za dobrovoljno potpomognuto umiranje daje na bezbjedan način i da se izbacuje na bezbjedan način.

Apoteka mora da se uvjeri u to da ljekar ili medicinska sestra zna kako se daje supstanca za dobrovoljno potpomognuto umiranje.

Gdje se možete obratiti za pomoć

Neke osobe su se možda rastužile kada su pročitale ovu brošuru. Ako je to uznemirilo vas ili nekog drugog i želite da dobijete pomoć, nazovite jedan od dolje navedenih brojeva telefona.

- [Queensland Transcultural Mental Health Centre](#) - nazovite 3317 1234 ili 1800 188 189 (ako ne zovete iz Brisbena) ili 1300 64 22 55 (24/7)
- [World Wellness Group](#) (multikulturalna podrška) - nazovite 1300 079 020

Za više informacija i podršku, posjetite <https://www.qld.gov.au/health/mental-health/help-lines>.